

Elaija — Nọmba Atọ

Ka E Mee Ka A Mara Ya

Jeff Pippenger

2023-09-29

O wee ruo n'oge a na-achụ àjà nke anyasi, Ìlaija onye amụma bjarutere nso, si, Onyenwe anyị Chineke nke Abraham, Aizik, na nke Izrel, ka a mara taa na gị onwe gị bụ Chineke n'Izrel, nakwa na m bụ ohu gị, nakwa na ọ bụ n'okwu gị ka m mere ihe ndị a niile. 1 Ndi Eze 18:36.

Anyị na-achọputa njirimara Ìlaija dika ihe nnochianya. Otu n'ime njirimara ndi ahụ bụ na ozi na ozi-oma nke Ìlaija, Jón Baptist na William Miller bụ ngwá ọrụ nke ikpe. Onyenwe anyi jiri ozi ha nwalee akụkọ ihe mere eme nke ọgbọ ha di iche iche. Jizos kwuru na ọ buru na Ọ biaghị, mgbe ahụ ndi Juu na-ekwujo gaara enweghi mmehie.

Ọ buru na m abighi gwa ha okwu, ha agaraghị enwe mmehie: ma ugbu a, ha enweghi ihe mkpuchi maka mmehie ha. Jón 15:22.

Ezikiel kowaputara otu ukpuru ahụ nye ndi Juu na-ekwurita okwu n'uzo mgbagwoju anya nke oge akuko ya.

N'ihina ha bụ umuaka ndi na-enweghi ihere na ndi obi ha siri ike. Ana m eziga gi n'ebe ha no; i ga-asikwa ha, Otu a ka Onyenweanyi Jehova kwuru. Ma ha, ma ha ga-anu, ma ọ bụ ma ha ga-aju inu, (n'ihina ha bụ ulo nnupuisi,) ma ha ga-amata na e nwewo onye-amuma n'etiti ha. Ezikiel 2:4, 5.

Ihe nnochianya nke Ìlaija gunyekwara ọrụ ya dika ngwá ọrụ nke ikpe.

“Ndi ahụ na-arusi ọrụ ike n'ikwusa ozi mmuo ozi nke ato na-enyocha Akwukwo Nso dika otu atumatu ahụ Nna Miller ji mee ihe. N'akwukwo nta a kporo Views of the Prophecies and Prophetic Chronology, Nna Miller nyere iwu ndi a di mfe ma juputa n'amamihe ma dikwa mkpa maka omumu na nkowa Akwukwo Nso:

“1. Okwu ọ bula aghaghị inwe ebe ọ kwesiri ekwesị n'ihe a na-ekwu n'ime Bible; 2. Akwukwo Nso niile di mkpa, a pukwara ighota ha site n'itinye uche na omumu siri ike; 3. Ọ dighi ihe e kpughere n'Akwukwo Nso nke a puru ma ọ bụ ga-ezo n'aka ndi na-ario n'okwukwe, na-enweghi ima jijiji; 4. Iji ghotu ozizi, chikotanụ akuku Akwukwo Nso niile gbasara isiokwu unu chorọ ima, mgbe ahụ ka okwu ọ bula nwee mmetuta ya kwesiri ekwesị; ma ọ buru na unu puru iwulite echiche unu na-enweghi nkwekorita na-emegiderita onwe ya, unu apughị idi n'uzo njehie; 5. Akwukwo Nso aghaghị ibu onye nkowa nke onwe ya, ebe ọ bu iwu nye onwe ya. Ọ buru na m dabere n'aka onye nkuzi ka ọ kowaara m ya, ma o wee chee ihe ọ putara n'uche ya, ma ọ bụ choo ka ọ buru otu ahụ n'ihina okwukwe nkewa otu ya, ma ọ bụ ka e were ya di ka onye amamihe, mgbe ahụ echiche ya, ochicho ya, okwukwe ya, ma ọ bụ amamihe ya bụ iwu m, ọ bughị Bible.”

“Nke dị n’elu bụ akukụ nke iwu ndị a; ma n’omumụ Akwukwọ Nso anyị, anyị niile ga-eme nke ọma ma ọ bụrụ na anyị ahaa ntị n’ukpuru ndị e gosiputara.

“Okwukwe ezi-okwu hiwere n’Akwukwọ Nso; ma Setan na-eji otutu aghugho agbago Akwukwọ Nso ma webata njehie, nke mere na a chorọ nlekota di ukwu ma ọ bụrụ na mmadu achoro ima ihe ha n’ezie na-akuzi. Otu n’ime nnukwu aghugho nke oge a bu itinye uche nke ukwu n’ahumihe obi, ma na-azoro idi mma n’obi ebe a na-eleghara okwu doro anya nke okwu Chineke anya n’ihi na okwu ahụ adabaghị n’ahumihe obi ahụ. Otutu enweghi ntoala obula maka okwukwe ha ma e wezuga mmetu obi. Okpukpe ha di n’ime mkpali; mgbe nke ahụ kwusiri, okwukwe ha apula. Mmetu obi puru ibu ikpa, ma okwu Chineke bu oka. Ma, ‘ginikwa,’ ka onye amuma na-ekwu, ‘bu ikpa n’ebe oka no?’”

“A gaghị ama onye ikpe n’ihi na ọ naghị ege ntị n’ihè na ihe omuma ọ na-enwebeghi, nke ọ na-apughikwa inweta. Ma otutu ndi na-aju irube isi n’eziokwu a na-ewetara ha site n’aka ndi nnochiteanya Kraist, n’ihi na ha chorọ ikweko n’okpurukpu nke uwa; ma eziokwu ahụ nke ruru nghota ha, ihè ahụ nke na-enwu n’ime mkpuru obi, ga-ama ha ikpe n’Ubochi Ikpe. N’ubochi ikpezu ndi a, anyi nwere ihè a kpakobara nke nowo na-enwu site n’oge niile gara aga, a ga-ajukwa anyi ajuju dika nke ahụ si di. Uzo idi nso adighi n’otu larii na uwa; ọ bu uzo e weliri elu. Ọ bụrụ na anyi eje ije n’uzo a, ọ bụrụ na anyi agba oso n’uzo nke iwu nile nke Onyenwe anyi, anyi ga-achoputa na ‘uzo onye ezi omume di ka ihè na-enwu enwu, nke na-enwusi ike karja ruo n’ubochi zuru okè.” Review and Herald, November 25, 1884.

A naghị ama anyi ikpe “n’ihi na anyi anughị ihè na omuma ahụ” anyi “enwebeghi mgbe ọ bula, ma” anyi “enweghi ike inweta ya.” Akukụ di mkpa nke nkwputa a bu okwu a, “enweghi ike inweta ya.” Ilaija, Jon na Mla na-anochi anya ihè nye ogbo ha di iche iche, bu ihè a puru inweta. Idi adi nke ozi ha wepuru mkpuchi nke ihe a na-akpo n’iwu na United States “plausible deniability.” Ozi Ilaija n’ogbo ọ bula e gosiputara ya na-ewepu “plausible deniability” ọ bula, si otu a na-eme ka ogbo ahụ dum zaa ajuju banyere ihè a na-eweta n’oge ahụ.

“Nwanne m kwuru otu oge na ọ gaghị anu ihe ọ bula banyere ozizi anyi ji, n’ihi egwu na a ga-eme ka o kweta. Ọ gaghị abia n’ogbako, ma ọ bu gee ntị n’okwu ndi a na-ekwu; ma emesia o kwuputara na ọ huru na ikpe omuma ya ha ka nke onye nuru ha. Chineke enyela ya ohere imata eziokwu, Ọ ga-emekwa ka ọ zaa ajuju banyere ohere a. E nwere otutu n’etiti anyi ndi nwere ajo mbunobi megide ozizi ndi a na-atule ugbo a. Ha agaghị abia inu, ha agaghị eji obi juru oyi nyochaa, kama ha na-eweputa nkwputa mmegide ha n’ochichiri. Ha juputara kpankpam n’ihu onwe ha mma n’onodu ha. ‘I na-asi, Abụ m ogaranya, emeela m ka m baa uba n’ihe onwunwe, ọ dighikwa ihe ọ bula di m mkpa; ma i maghi na i bu onye joro njo, na onye ebere kwesiri, na ogbenye, na isi, na oto: ana m adu gi odu ka i zuta n’aka m olaedo a nwara n’oku, ka i wee buru ogaranya; na uwe ocha, ka e wee yikwasị gi, ka ihere nke oto gi ghara iputa ihè; tee kwa anya gi ogwu anya, ka i wee hu uzo. Ka otutu m huru n’anya, ka m na-adu odu ma na-ata ahuhu: ya mere nwee inu oku n’obi, chegharia’ (Mkpughe 3:17–19).”

“Akwukwọ Nso a na-emetuta ndi ahụ bi n’okpuru olu ozi ahụ, ma ha achoghi ibia inu ya. Ole otu i si mara ma Onyenwe anyi o naghị enye ihe akaebe oheru nke eziokwu Ya, na-edobe ya n’onodu oheru, ka e wee kwadebe uzo Onyenwe anyi? Kedu atumatu unu na-atọ ka e wee tinye ihè oheru n’ime okwa di iche iche nke ndi Chineke? Kedu ihe akaebe unu nwere na

Chineke ezipughị umụ Ya ihè? A ghaghị iwepụ afọ ojuju onwe onye niile, ichọ onwe elu, na mpako nke echiche. Anyị ga-abia n'ụkwụ Jisọs, mụta n'aka Ya, Onye dị umeala n'obi ma dika nwayọọ n'obi. Jisọs akuzighị ndị na-eso ụzọ Ya dika ndị raba si akuzi ndị nke ha. Otutu n'ime ndi Juu b́ara gee ntị ka Kraist na-ekpughe ihe omimi nke nzoputa, ma ha abighi imuta; ha b́ara ikato, ichota mmejo o b́la n'ime Ya, ka ha wee nwee ihe ha ga-eji kpata mmekpa uche n'etiti ndi mmadu. Ha nwere afọ ojuju n'ihe omuma ha, ma umu Chineke aghaghị ima olu nke Ezi Onye Ozuzu Aturu ahụ. O bughị ugbu a oge nke o ga-adaba nno adaba ibu onu na ikpe ekpere n'ihu Chineke? Anyi no n'ihe ize ndu nke esemokwu, nokwa n'ihe ize ndu nke irapara n'akuku n'otu isi okwu a na-agbagha agbagha; ma o gaghi adi anyi mkpa icho Chineke n'ezi obi, n'idi umeala nke mkpuru obi, ka anyi wee mara ihe bu eziokwu?" Selected Messages, book 1, 413.

Ndi ahụ na-anochi anya ozi Ilaia bu ngwa oru nke ikpe n'ime usoro ime ka a di ocha nke na-akwadebe uzọ maka onye-ozu nke ogbugba ndu ka o sachapu ulo nsọ ahụ. N'ime imezu oru nke isachapu ulo nsọ ahụ, a na-ekpughe ihè nke eziokwu nke ugbu a. O buru na a gaghi ekpughe ya, ndi ahụ Kraist no na-achọ ma ka na-achọ ime ka ha di ocha ga-anogide na uwe mkpuchi ha nke Laodisia nke ighogbu onwe ha. Ilaia na-anochi anya ozi nke na-eweta eziokwu dika ngwa oru nke ikpe. O bu ya mere e ji mee ka anyi mara na ndi juru ozi Jon Baptist apughị irite uru site n'ozizi Jisọs.

“A kuziri m ka m laghachi n'ikwusa obibia mbu nke Kraist. E zigara Jon n'mmuo na n'ike Ilaia ka o dozie uzọ Jisọs. Ndi juru inakwere ama Jon eriteghị uru n'ozizi Jisọs.” Early Writings, 258.

N'akuko amuma ndi na-anochi anya ime ka ndi Chineke di ocha, a na-emepe ozi eziokwu di ugbu a nke na-eme ka ogbo a buru ndi a ga-aju ajuju maka ihoro ochichiri ma o bu ihè.

Ma gi onwe gi, O Daniel, mechie okwu ndi a, ma kaa akwukwo ahụ akara, ruo n'oge ogwugwu: otutu ga na-agba oso gaa ebe a na ebe ahụ, ihe omuma ga-abawanyekwa.... O siri, Gaa uzọ gi, Daniel: n'ih na e mechiela okwu ndi a ma kaa ha akara ruo n'oge ogwugwu. A ga-eme ka otutu di ocha, mee ka ha di ocha dika ocha, ma nwalee ha; ma ndi ajo omume ga-eme ajo omume: o dighikwa onye o b́la n'ime ndi ajo omume ga-aghota; ma ndi amamihe ga-aghota. Daniel 12:4, 9, 10.

A na-amata ndi na-anochite ozi Ilaia n'ogbo nke o b́la ha no site n'aka Kraist dika ndi nnoch-anya Ya, ka O jiri ha mee ihe dika ngwa oru nke ikpe. Nke a bu ihe Ilaia na-akowaputa mgbe o kwuru, “ka a mara taa na gi onwe gi bu Chineke n'Izrel, nakwa na abu m ohu gi, nakwa na emeela m ihe ndi a niile dika okwu gi si di.”

Eziokwu a ka Jisọs kwuputakwara gbasara Jon Onye Na-eme Baptizim.

Ma ka ha na-apu, Jisọs malitere igwa igwe mmadu okwu banyere Jon, si, Gini ka unu puru n'ime ozara gaa ihu? O bu ahija ami nke ifufe na-ama jijiji? Ma gini ka unu puru gaa ihu? O bu mmadu yi uwe di nro? Lee, ndi na-eyi uwe di nro no n'ulo ndi eze. Ma gini ka unu puru gaa ihu? O bu onye-amuma? Ee, ana m asi unu, obuna karja onye-amuma. N'ih na nke a bu onye e dere banyere ya, Lee, ana m eziga onye-ozu m n'ihu gi, onye ga-akwadebe uzọ gi n'ihu gi.

Matiu 11:7–10.

Jon kariri ibi naani onye-amuma; o bu ngwa oru nke ikpe, a makwara ozi ya nye ogbo ya, n'ihu na ha puru gawa n'ozara ihu ya, dika o si buru eziokwu n'ezie na Izrel dum bira Kamel n'iwu Ehab. William Miller ghotara mmuba nke ihe omuma ahụ nke e kpughere ozo n'afọ 1798. O nochiri anya ndi ahụ na-agba oso gaa ebe a na ebe ozo n'Okwu Chineke ka ihe omuma ahụ na-abawanye. Ozi ya dabeere n'oge amuma, ma n'afọ 1840, e tinyere ozi ya na oru ya n'ime ogbo ya n'uzo di otu a nke mere na uwa Protestant dum no na-ekiri ihu ma usoro ya o ga-aru oru. Mgbe e kwadoro ya, e buru ozi ya gburugburu uwa.

“N'afọ 1840 mmezu amuma ozo di iriba ama kpaliri mmasi zuru ebe nile. Afọ abuo tupu nke ahụ, Josiah Litch, otu n'ime ndi ukochukwu a ma ama na-ekwusa obibia nke ugboro abuo, biputara nkowa banyere Mkpughe 9, na-ebu amuma odida nke Alaeze Ottoman. Di ka ngukota ya siri di, a ga-akwatu ike a... n'ubochi nke 11 nke Ogot, 1840, mgbe a puru itu anya na a ga-agbaji ike Ottoman di na Constantinople. Ma nke a, ekwere m, a ga-achoputa na o bu eziokwu.”

“N'oge ahụ a kapiri onu, Toki, site n'aka ndi nochianya ya, nabatara nchebe nke ike ndi jikoro aka nke Europe, wee si otu a tinye onwe ya n'okpuru ochichi nke mba Ndi Kraist. Ihe omume ahụ mezuru amuma ahụ kpomkwem. Mgbe a matara ya, igwe mmadu di ukwu kwenyesiri ike na izi ezi nke ukpuru nkowa amuma nke Miller na ndi oru ibe ya nabatara, e wee nye ije ozi mbibia ahụ nnukwu mkpali di itunanya. Ndi nwere omumu na onodu puru iche sonyere Miller, ma n'ikwusa ma n'ibiputa echiche ya, ma site n'afọ 1840 ruo 1844 oru ahụ gbasara ngwa ngwa.” The Great Controversy, 334, 335.

Site n'afọ “1840 ruo 1844” na-anochi anya akuko ihe mere eme nke “egbe egbe asaa” nke Mkpughe isi nke iri. N'ime akuko ahụ ka e bidoro usoro ime ka ihe di ocha nke e gosiputara na Malakai isi nke ato, na ime ka ulo nsọ di ocha ugboro abuo nke Kraist. Usoro ime ka ihe di ocha ahụ bu usoro nnwale na-aga n'ihu n'ihu, nke dabere n'otu Miller si ghotu ukpuru nke otu ubochi maka otu afọ. Ndi na-anochi anya ozi Ilaia na-akwadebe uzo ka onyeozi nke ogbugba-ndu bia na mberede n'ulo nsọ Ya, ha bukwa akara nke ngwa ikpe a na-eji onyeozi nke ogbugba-ndu chupu ndi na-ahoro ochichiri kama ihè.

N'ezie, ana m eme unu baptizim n'ime mmiri ka unu chegharia: ma Onye ahụ nke na-abia n'azu m di ike karia m, Onye akpukpo ukwu Ya erughi m eru iburu: O ga-eji Mmuo Nso na oku mee unu baptizim: Onye nkwicha Ya di n'aka Ya, O ga-ehichapukwa ebe nzocha Ya nke oma, kpokota oka wit Ya n'oba; ma O ga-eji oku a na-apughi imenyu emenyu chaa afu. Matiu 3:11, 12.

N'ubochi Kraist, nke a na-anochi anya ya n'ime Jon 6:66, O tufuru otutu ndi na-eso uzo karia n'oge o bua ozo. N'ime *The Desire of Ages*, ebe a na-atule akuko a nke Jon, usoro eji aru oru n'itinye amuma n'oru bu kpomkwem ihe mere ndi na-eso uzo ahụ ji puo. Ha enweghi ike ighota na ihe nkiti na-anochi anya ihe ime mmuo, ma dikaozi Pol si kwuo, ihe nkiti na-abia tupu ihe ime mmuo.

N’ihi ya edeworo, A mere mmadu mbu ahụ, bu Adam, ghorọ mkpuruobi di ndu; Adam ikpeazu ahụ ghorọ mmuọ na-enye ndu. Ma ihe nke bu nke mmuọ abughi nke biara mbu, kama nke bu nke eke; emesia nke bu nke mmuọ. 1 Korint 15:45, 46.

N’ihi na ha ekweghi, ya mere ha enweghikwa ike, ndi Juu juru ighota Kraist mgbe O kowara na O bu achicha nke eluigwe nke a ga-eri. Omenala na odinala kagburu usoro Kraist n’onwe ya jiri ruo oru. Banyere akuko a, Nwanyị White dere:

“Site n’ikato okwukwe ha n’ihu oha, ndi a na-eso uzo ahụ kewapuru onwe ha n’ebe Jisos no karija ka o di na mbu. Iwe wee di ha nke ukwu; n’ichọ imeru Onye Nzoputa ahụ ahụ ma mejuo obi ojoo nke ndi Farisii, ha tughariri Ya azu, were nleli hapu Ya. Ha emeela nhorọ ha; ha ewerela odidi n’enweghi mmuọ, akpukpo n’enweghi mkpuruobi ya. Mkpabi ha agbanweghikwa ozo ma emechaa; n’ihi na ha esoghikwa Jisos ije ozo.”

“Onye ihe-ikuku-ya di n’aka Ya, O ga-asachapukwa ebe-ita-oka Ya nke oma, chikotakwa oka wit Ya n’ulo-nchekwa.’ Matiu 3:12. Nke a bu otu n’ime oge ndi ahụ nke ime ka e di ocha. Site n’okwu nile nke eziokwu, a na-ekewapu ahijia na-abaghi uru n’oka wit. N’ihi na ha juputara n’efu na ime ezi omume n’anya onwe ha nke ukwu nke na ha agaghi anabata ntaramahuhu, n’ihi na ha huru uwa n’anya nke ukwu nke na ha agaghi anabata ndu idi umeala n’obi, otutu si n’ebe Jisos no puo. Otutu ka na-eme otu ihe ahụ taa. A na-anwale mkpuru obi taa dika e siri nwalee ndiozi ahụ n’ulo nzuko di na Kapanom. Mgbe a na-eme ka eziokwu rutere n’obi, ha na-ahụ na ndu ha adabaghi n’uche Chineke. Ha na-ahụ mkpa o di ka mgbanwe zuru ezu mee n’ime onwe ha; ma ha adighi njikere iburu oru ahụ nke igonari onwe onye. Ya mere, ha na-ewe iwe mgbe a choputara mmehie ha. Ha na-apu n’ihi iwe, dika ndiozi ahụ si hapu Jisos, na-ata ntamu, si, ‘Nke a bu okwu siri ike; onye puru inu ya?’” The Desire of Ages, 392.

O bu onyeozu Malakai nke ogbugba ndu na-eji oku sachapu umu ndi Livai. O na-asachapu ebe izo oka ya nke oma, na-ekewa oka wheat n’aka ahijia ya. O na-aru oru a site n’iji fan. Fan ahụ bu ihe na-eme ka nkewa ahụ puta, fan ahukwa bu ozi eziokwu nke oge a maka akuko ihe mere eme o bu la di iche iche ebe O na-eme ka umu ndi Livai di ocha. Fan ahụ bu ozi Ilaija na ndiozi ya, ndi na-anochite anya ngwa oru nke ikpe.

Lee, aga m ezipu onye-ozu m, o ga-edozi uzo n’ihu m: ma Onyenwe anyi, onye unu na-achọ, ga-abia na mberede n’ulo nsọ Ya; obuna onye-ozu nke ogbugba ndu ahụ, onye unu na-enwe mmasi n’ime ya: lee, o ga-abia, ka Jehova nke usuu ndi agha kwuru. Ma onye ga-enwe ike idi ubochi obibia Ya? onye kwa ga-eguzo mgbe O putara? n’ihi na O di ka oku nke onye na-anucha ihe, dikwa ka ncha nke ndi na-asacha akwa: O ga-anodu ala dika onye na-anucha na onye na-eme ka olaocha di ocha: O ga-eme ka umu Livai di ocha, sachapukwa ha dika olaedo na olaocha, ka ha wee nwee ike inye Jehova aja n’ezi omume. Mgbe ahụ ka aja nke Juda na Jerusalem ga-atọ Jehova uto, dika n’ubochi ochie, na dika n’afọ ndi gara aga. Malakai 3:1-4.

Onye ahụ nke na-abia n’azu Jon Onye Na-eme Baptizim bu Ya nke ji efecha agiga ya kpochaa ebe a na-azo oka Ya, ma burukwa dika oku onye na-eme ka ola di ocha. A na-emezu usoro ime ka o di ocha ahụ site n’aka onye-ozu nke ogbugba ndu ahụ, ya mere o na-akowa akuko ihe mere eme ebe Onyenwe anyi na-abanye n’ogbugba ndu na ndi ogbugba ndu ohuru ndi a hoputara. Mgbe a naputara Izrel oge ochie n’ohu Ijipt, otu isiokwu nke akuko nsọ ahụ bu okwu banyere “nwa mbu a

muru.” Ma o buru na o bu onwu nke umu mbu a muru nke Ijpt, ma o bu njirimara Chineke nyere Izrel dika nwa mbu Ya a muru.

I ga-asikwa Fero, Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Izrel bu nwa m nwoke, obuna okpara m: M wee si gi, Hapu nwa m ka o laa, ka o wee fee m ofufe: ma o buru na i ju ihapu ya, lee, aga m egbu nwa gi nwoke, obuna okpara gi. Opupu 4:22, 23.

Mgbe Chineke banyere n’ogbugba-ndu na Izrel n’izoputa ha site n’Ijpt, atumatu nke eluigwe bu na a ga-edobe nwa mbu nwoke nke ebo o bu la nye oru nchujà. Ma n’oge nnupuisi nke nwa-ehi olaedo ahụ, naani ebo Livai ka guzoro n’akuku Mozis n’ihu nnupuisi ahụ. N’ihi ntukwasị obi ha, Chineke kagburu atumatu Ya na nwa mbu nke ebo o bu la ga-adi nsopuru nye nchujà, O gafekwara ebo ndi ozo ma nye ebo Livai naani ya ikike puru iche nke nchujà. Mgbe onye ozi nke ogbugba-ndu na-eme ka umu Livai di ocha, o na-anochi anya akuko ihe mere eme ebe a na-ewepu otu ndi mmadu nke ogbugba-ndu gara aga ka e guzobe ndi mmadu nke ogbugba-ndu ohuru. Nke a bu otu o di n’akuko Jon Baptist, ndi Millerite, o ga-adikwa otu a n’ihe gbasara otu nari puku iri ano na ano ahụ. Site n’afọ 1840 ruo 1844, e bidoro usoro ime ka e di ocha site n’okwu nnwale nke ozi amuma ahụ e nyere William Miller. Nke a dugara n’ibia nke Onyenwe anyi na mberede n’ulo nso Ya na Oktoba 22, 1844, ma usoro ime ka e di ocha ahụ akwusighi ruo n’afọ 1863.

“Ma amuma Daniel 8:14, ‘Ruo puku ubochi abuo na nari ato; mgbe ahụ ka a ga-eme ka ebe nso di ocha,’ na ozi nke mmuo ozi mbu, ‘Tuson egwu Chineke, nyekwanu Ya ututo; n’ihi na oge ikpe Ya abiao,’ rufuru aka n’ozi Kraist na-aru n’Ebe Nso Kachasi Nso, n’ikpe nchoputa, o bughikwa n’ibia Kraist maka mgbaputa nke ndi Ya na mbibi nke ndi ajo omume. Njehie ahụ adighi n’igukota oge amuma ndi ahụ, kama o di n’ihe omume ga-eme na njedebe nke ubochi 2300 ahụ. Site n’imehie a ka ndi kwere ekwe tara ahuru nke nkuda mmuo, ma ihe niile amuma ahụ buru n’amuma, na ihe niile ha nwere nkwado nke Akwukwo Nso iji tuo anya ya, emezuola. N’oge ahụ kpomkwem mgbe ha no na-akwa akwa maka odida nke olileanya ha, ihe omume ahụ nke ozi ahụ buru n’amuma emeela, nke kwesikwara imezu tupu Onyenwe anyi aputa inye ndi ohu Ya ugwo oru.”

“Kraist abiao, o bughu n’uwa, dika ha turu anya ya, kama, dika e buru uzọ gosiputa ya n’onyinyo ahụ, n’Ebe Kachasi Nso nke ulo nso Chineke n’eluigwe. Onye amuma Daniel na-anochi anya Ya di ka Onye na-abia n’oge a n’ihu Onye Ochie nke Ubochi: ‘Ahuru m n’ohu abali, ma, lee, otu onye yiri Nwa nke mmadu ji igwe ojii nke eluigwe bia, wee bjaruo’—o bughu n’uwa, kama—’n’ihu Onye Ochie nke Ubochi, e wee kpota Ya nso n’ihu Ya.’ Daniel 7:13.”

E buru amuma banyere obibia a kwa site n’onu onye amuma Malakai: “Onyenwe anyi, onye unu na-achọ, ga-abia n’ulo nso Ya na mberede, obuna Onyeozi nke ogbugba ndu ahụ, onye unu na-enwe mmasi n’ime Ya: lee, O ga-abia, ka Jehova nke usuu ndi agha kwuru.” Malakai 3:1. Obibia nke Onyenwe anyi n’ulo nso Ya bu ihe mberede, nke a na-atughu anya ya, n’ebe ndi Ya no. Ha adighi atu anya Ya n’ebe ahụ. Ha turu anya na O ga-abia n’uwa, “n’oku na-enwu enwu na-ewetara ndi na-amaghi Chineke na ndi na-adighi erube isi n’oziomu ahụ mmegwara.” 2 Ndi Tesalonajika 1:8.

“Ma ndị ahụ adighi ka njikere izute Onyenwe ha. O ka nwere oru nkwaedebe a ga-aruzuru n’ihi ha. A ga-enye ha ihè, nke ga-eduga uche ha n’ulo nsò nke Chineke di n’eluigwe; ma ka ha ga-eji okwukwe soro Onye Nnukwu Nchuaàjà ha n’ozi ya n’ebe ahụ, a ga-ekpughe ha oru ohuru. A ga-enyekwa nzuko ahụ ozi ozò nke ido aka ná nti na nke nkuzi.

“Onye amuma ahụ na-ekwu, si: ‘Onye puru inogide n’ubochi obibia Ya? onyekwa ga-eguzosi ike mgbe O ga-aputa? n’ihi na O di ka oku onye na-anucha oia, dikwa ka ncha nke ndi na-asa akwa: O ga-anodukwa ala dika onye na-anucha ma na-asachapu olaocha: O ga-emekwa ka umu Levi di ocha, ma sachapu ha dika olaedo na olaocha, ka ha wee churo Onyenwe anyi aja n’ezi omume.’ Malakai 3:2, 3. Ndi ahụ di ndu n’elu uwa mgbe aririò mgbaghara Kraist ga-akwusi n’ebe nsò nke di n’elu ga-eguzo n’ihu Chineke di nsò n’enweghi onye ogbugbo. Uwe ha ga-abu ndi na-enweghi ntupo, a ga-emekwa ka omume ha di ocha puo na mmehie site n’obara ifesa. Site n’amara Chineke na mgbali nke aka ha nke ukwu, ha aghaghi ibu ndi mmeri n’agha ha na ajo ihe. Mgbe ikpe nyocha ahụ na-aga n’ihu n’eluigwe, mgbe a na-ewepu mmehie ndi kwere ekwe cheghariri echeghari n’ebe nsò, a ghaghi inwe oru puru iche nke ime ka mmadu di ocha, nke iwepu mmehie, n’etiti ndi Chineke no n’elu uwa. E gosiputara oru a n’uzo doro anya kari n’ozi ndi di na Mkpughe 14.”

“Mgbe a rucharara oru a, ndi na-eso uzo Kraist ga-adi njikere maka mputa Ya. ‘Mgbe ahụ ka onyinye Juda na Jerusalem ga-atò Jehova utò, di ka n’ubochi ndi mgbe ochie, na dika n’afò ndi gara aga.’ Malakai 3:4. Mgbe ahụ nzuko-nsò nke Onyenwe anyi, nke O ga-anabata n’ebe Onwe Ya no n’obibia Ya, ga-abu ‘nzuko-nsò di ebube, nke na-enweghi ntupo, ma o bu nkwaru, ma o bu ihe o bua di otu ahụ.’ Ndi Efesos 5:27. Mgbe ahụ o ga-ele ‘puta di ka chi obubo, maa mma dika onwa, doo anya dika anyanwu, ma burukwa ihe na-atu egwu dika agha nke nwere okoloto.’ Abu E Dere Ede 6:10.”

“E wezuga obibia nke Onyenwe anyi n’ulo nsò Ya, Malakai bukwaru amuma banyere obibia Ya nke abuo, obibia Ya maka mmezu nke ikpe, n’okwu ndi a: ‘M ga-abiarukwu unu nso n’ikpe; M ga-abukwa onye amà ngwa ngwa megide ndi dibia afa, na megide ndi na-akwa iko, na megide ndi na-anu iyi ugha, na megide ndi na-emegbu onye oru e goro ugwo n’ugwo oru ya, nwanyi di ya wuru, na nwa na-enweghi nna, na ndi na-ewepu onye obia n’aka nri ya, ndi na-adighikwa atu M egwu, ka Jehova nke ndi agha kwuru.’ Malakai 3:5. Jud na-ekwu maka otu onodu a ahụ mgbe o siri, ‘Lee, Onyenwe anyi na ndi nsò Ya puku iri puku na-abia, imezu ikpe n’ahụ mmadu niile, na ikwenye mmadu niile n’etiti ha bu ndi na-adighi asopuru Chineke n’ihe omume ha niile nke enweghi nsopuru Chineke.’ Jud 14, 15. Obibia a, na obibia nke Onyenwe anyi n’ulo nsò Ya, bu ihe omume abuo di iche ma kewapuru onwe ha.”

“Obibia nke Kraist dika Onye Nnukwu Nchuaàjà anyi n’ebe nsò kachasi nsò, maka ime ka ebe nsò di ocha, nke e gosiputara na Daniel 8:14; obibia nke Nwa nke mmadu n’ihu Onye Ochie nke Ubochi, dika e siri gosi ya na Daniel 7:13; na obibia nke Onyenwe anyi n’ulo nsò Ya, nke Malakai buru amuma banyere ya, bu nkwa banyere otu ihe omume ahụ; a na-anochikwa nke a anya site n’obibia nke nwoke a na-alu ohuru n’agbamakwukwo ahụ, nke Kraist kwara n’ilu banyere umu agboghò iri ahụ, nke Matthew 25.” The Great Controversy, 424–426.

E zoro aka na “obibia” anò n’akuku ikpeazu, ha nile bukwa otu obibia ahụ ka e sere n’uzo anò di iche iche. Otu n’ime “obibia” ndi ahụ bu ilu nke umu agboghò iri ahụ.

“A na-ezokari m ilu ahụ banyere umu agboghọ iri ahụ, ise n’ime ha bu ndi maara ihe, ise kwa bu ndi nzuzu. E mezuwokwa ilu a, a ga-emekwa ya ruo n’otutu mkpuredemede ya nile, n’ihi na o nwere ngwa puru iche n’oge a, ma, dika ozi mmuo ozi nke ato, emezuwo ya ma o ga-anogide buru eziokwu di ugbo a ruo ogwugwu oge.” Review and Herald, August 19, 1890.

O buru na “obibia” ano ahụ “bu nkwa nke otu ihe omume ahụ,” mgbe ahụ “obibia” ano ahụ nke mezuru na mmalite nke Adventism n’ime ngaghari Millerite, “ga-emezu” ozo “ruo n’akwukwo ozi o bula” n’ime ngaghari Ilaija na njedebe nke Adventism.

William Miller na ndi Millerite bu ndi nnochichi anya ozi nke mmuo ozi mbu, ma n’otu akuku ahụ sitere n’akwukwo *Early Writings* nke anyi kpotururu n’oge na-adibeghi anya, ozi nke mmuo ozi mbu nwere kpomkwem otu njirimara ahụ nke Jon Onye Na-eme Baptizim. Anyi kpotururu akuku ahụ nke na-ekwu na ndi juru ozi Jon Onye Na-eme Baptizim apughi irite uru n’ozizi Jisos. N’akuku na-esote ya, o na-ekwu, “Ndi juru ozi mbu ahụ apughi irite uru n’ozi nke abuo; o bughikwa na ha ritere uru n’iti mkpu etiti abali, nke ga-akwadebe ha ka ha site n’okwukwe soro Jisos banye n’Ebe Kachasi Nso nke ebe nso eluigwe.” Ma William Miller ma Jon Onye Na-eme Baptizim na-anochi anya ngwa oru nke ikpe.

A si na o nweghi nke o bula n’ime ha putara, a gaghi aguta ogbo di iche iche ha diri n’ime ya ajo omume n’ihi iju ihè. Chineke jiri ndi ozi abuo ahụ wepu uwe mkpuchi mmehie nke Laodisia, ma si otu a gosi oto Laodisia nke ndi mbu a hoputara, site n’iwebata ozi nke, ma a nabata ya ma a ju ya, a ga-eji ya n’ikpe di ka ihe nnochianya na otu onye amuma anowo n’etiti ha. Akuko ihe mere eme nke 1840 ruo 1844 ka e jiri oku si n’eluigwe daa n’aja Ilaija n’Ugwu Kamel mee ihe atu ya. E kewapururu onye amuma eziokwu n’aka ndi amuma ugha.

Anyi eruola n’ebe anyi kwesiri ikowaputa usoro nsachapu nke gara n’ihu mgbe Oktoba 22, 1844 gasiri. Nwanyi White kwuru na mgbe Oktoba 22, 1844 gasiri, “ndi mmadu ahụ adibeghi njikere izute Onyenwe ha. A ka nwere oru nkadebe a ga-aruzuara ha. A ga-enye ihè, nke ga-eduzi uche ha gaa n’ulo nso Chineke di n’eluigwe; ma ka ha ga-esi site n’okwukwe soro Nnukwu Onye Nchujà ha n’ije ozi Ya n’ebe ahụ, a ga-ekpughere ha oru ohuru. Ozi ozo nke ido aka na nti na nkuzi ka a ga-enye nzuko ahụ.”

Mgbe Adventism juru “oge asaa” nke Levitikos iri abuo na isii nke Daniel kporo “iyi” nke Mosis, ha tufuru ike ha imata na usoro nke ime ka o di ocha gara n’ihu kariya oru mbu ha nke ighota eziokwu ndi metutara mmeghe nke ikpe ahụ.

Anyi ga-atule usoro nsacha ahụ na-aga n’ihu n’isiokwu na-esonu, ma bido ime ka mpi nke ezi Protestantizim ahụ nke Adventizim Millerait natara n’afọ iri 1840 kwekwo na mpi nke Republicanizim.